

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԻՐԱՎԱԲԱՐՆԱԿԱՆ ՏԻՄՆԱԲԵՐԱՄ**

**«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԵՐԻՏՈՍԱՐԳ ԻՐԱՎԱԲԱՐՆԱԿԱՆ ԱՄՈՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ»
ՆԱԽԱՐԱԳՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԳԵՐՈՒՄԻՆՅՈՒՆ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԻՏՈՍԱՐԳ ԻՐԱՎԱԲԱՐՆԱԿԱՆ ԱՄՈՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՐՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԲԱԺՆԱՄՈՒՆՔ**

ՖԻԼԻՊ ԶԵՍԱՓԻ

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆԹԻ ՄԻԹՈՅՁ

**«ՖԻԼԻՊ ԶԵՍԱՓԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆԹԻ
ԴԱՏԱԽԱՂ» ՄԻՑՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

Երևան - 2005

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	4
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱԿԻՐԵ ԵԿԱՐԱԳԻՐԸ.....	5
ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ	
ԵՎ ՀՈՎԱՆԱՎՈՐՆԵՐԸ.....	6
Կազմակերպիչներ.....	7
Հովանավորներ.....	12
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ.....	
Թիմեր.....	14
Մրցույթի մասնակցության հայտ.....	16
Նյութերի փաթեթներ.....	16
Հայցադիմում.....	17
Մրցույթի դատավորներ.....	18
Օգնականներ և հաշվողներ	20
Բանավոր փուլ.....	21
Տույժեր.....	23
Միջազգային մրցափուլ.....	24
Մրցանակներ.....	24
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	
ԿՈՆՏԱԿՏՆԵՐ.....	29
ՎԵՐՋԱԲԱՆ	29
ՖՈՏՈՎԱԼՐՈՍ	

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

3

Տարբեր մշակույթների ու իրավական համակարգերի պայմաններում պետությունները իրենց զարգացման գերակա ուղիներում առաջնայնությունը տվել են կրթության ու գիտության զարգացմանն ու նոր սերնդի համար լավագույն կրթական պայմանների ստեղծմանը, գիտակցելով, որ կրթված սերունդն է այն հիմնաքարը, որի վրա կանգնող երկիրը կդիմանա աճող մրցակցությանն ու դժվարություններին: Այդ գործընթացը առավել կարևորվեց համատարած ժողովրդավարացմանը զուգահեռ:

Անկախությունից ի վեր Հայաստանի Հանրապետությունում ևս արդիականություն ստացան ժողովրդավարության կայացումը, իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության ձևավորումը:

Այդ համատեքստում, այլ առաջնային բարեփոխումների հետ զուգահեռ, կատարվեցին բարեփոխումներ դատաիրավական և կրթական ոլորտներում ևս: Առավել կարևորվեց իրավաբանական կրթության զարգացումն ու նոր սերնդի իրավաբանների կրթության որակի բարձրացումը:

Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությունը, ինչպես նաև մի քանի միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպություններ, գործունեություն ծավալեցին իրավաբանական կրթության բարեփոխումների ուղղությամբ: Գործունեությունը հիմնականում ուղղված էր ուսումնական ծրագրերի բարեփոխմանը և դասընթացների նոր շարքերի ներդրմանը: Այս ուղղությամբ կատարվող աշխատանքներին զուգահեռ բավականին կառուցողական եղավ «Ֆիլիպ Ջեսսսփի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի ներմուծումը՝ որպես իրավաբանական կրթության զարգացման միջոց: Ջեսսսփի մրցույթը անց է կացվում դատախազի տեսքով գրեթե ամբողջ աշխարհում և նպատակ ունի նպաստել միջազգային կրթությանն ու իրավաբան ուսանողներին իրազեկ դարձնել միջազգային իրավունքի կարևորագույն հարցերին: Մրցույթի ներմուծումը Հայաստան հնարավորություն ընձեռեց ուսանողներին իրենց գործնական իրավական գիտելիքները ազատորեն ներկայացնել և ձեռք բերել միջազգային իրավունքի, դատական նախադեպերի, փաստաբանական բանավոր և գրավոր հմտությունների փորձ: Այն հնարավորություն ստեղծեց ՀՀ իրավաբա-

Ֆիլիպ Ջեսսսփի Միջազգային իրավունքի Մրցույթ

[Http://jessup.ayla.am](http://jessup.ayla.am)

նական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ուսանողների համար՝ ծանոթանալու միջազգային և սովորութային իրավունքի նորմերին և դրանց կիրառման առանձնահատկություններին, բանավիճելու միջազգային արդիական հիմնախնդիրների շուրջ:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ֆիլիպ Ջեսսսփի անվան մրցույթը հիմնադրվել է 1959թ.-ի գարնանը՝ Չարվարդի, Կոլումբիայի և Վիրջինիայի համալսարանների միջազգային իրավաբան ուսանողների կողմից, որոնք հավաքվել էին Միջազգային իրավունքի ամերիկյան ընկերության (American Society of International Law, ASIL) ամենամյա հանդիպմանը: Իրենց ուսումնական հաստատություններում միջազգային իրավունքի բնագավառում կրթությունը զարգացնելու նպատակով՝ ուսանողները կազմակերպեցին մրցութային բնույթի զանազան միջոցառումներ: Այդ միջոցառումների թվում էր միջազգային փաստաբանական մրցույթը, որի ընթացքում պետք է ներկայացվեին արդիական թեմաներով գրավոր ու բանավոր փաստաբանական ելույթներ և բանավիճեին ինչպես ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի՝ Չաագայի դատարանի առջև:

Ջեսսսփի առաջին մրցաշրջանը, որն ի սկզբանե կոչվում էր «Միջազգային իրավունքի դատախազ», տեղի ունեցավ 1959թ. մայիսի 3-ին, Չարվարդի համալսարանում և բաղկացած էր բացառապես Չարվարդի համալսարանի ուսանողներից: Առաջին միջհամալսարանական մրցույթը տեղի ունեցավ 1961-ին՝ Կոլումբիայի համալսարանում: 1962-ին ուսանողները հանդիպեցին քննարկելու համար մրցութային ապագան և իրավաբան ուսանողների խմբերի գործունեությունը համակարգելու համար: Հիմնադրվեց Միջազգային իրավունքի ուսանողական ընկերությունների ասոցիացիան (Association of Student International Law Societies, ASILS), որի գործունեությունն ուղղված էր լինելու մրցութային աշխատանքների համակարգմանը և: 1963թ.-ին նոր հիմնադրված ASILS-ի ուսանող իրավաբանները դատախազ-մրցույթը վերանվանեցին ի պատիվ Արդարադատության միջազգային դատարանի դատավոր Ֆիլիպ Ջեսսսփի: Հետագա տարի-

ներին մրցույթը միջազգայնացվեց և զարգացավ՝ դառնալով միջազգային իրավունքի ամենախոշոր և հեղինակավոր բանավիճային մրցույթն աշխարհում: 1987-ին ASILS-ը, որը հանդիսանում էր մրցույթի գլխավոր կազմակերպիչը, վերակառուցվեց Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի (International Law Students Association, ILSA), որը, հաստատվելով որպես ոչ առևտրային կազմակերպություն, կարողացավ ավելի արդյունավետ աշխատել, երբ մրցույթի շրջանակները արդեն բավականին լայն էին: Ջեսսսի մրցույթի գոյությանը մեծապես նպաստեցին Ջեսսսիի ընկերները (Friends of the Jessup, FOJ), որի կամավորները անսահման ջանքեր և ժամանակ են ներդնում մրցույթի կազմակերպմանը: FOJ-ին անդամակցում են մրցույթի նախկին մասնակիցներ, դատավորներ, մարզիչներ և հովանավորներ: Վերջիններիս ներդրման ու աջակցության շնորհիվ Ջեսսսի մրցույթը տարածվեց ողջ աշխարհում:

Այսօր մրցույթը գրավում է հազարավոր ուսանողների՝ աշխարհի շատ երկրներից: Տարեցտարի մեծանում է մրցույթին ներկայացված գրավոր նյութերի պահանջարկը կառավարությունների կողմից և աճում է դիմող թիմերի քանակը: Ամեն նոր մասնակցի և թիմի հետ Ջեսսսի մրցույթը ընդլայնում է իր շրջանակներն ու ոգևորիչ ազդեցությունը միջազգային իրավունքի ոլորտի ուսանողների և մասնագետների վրա:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱԿԻՐԵ ԵԿԱՐԱԳԻՐԸ

Ջեսսսի մրցույթն անց է կացվում դատախաղի տեսքով: Մրցույթին մասնակցում են 2-5 իրավաբան ուսանողներից բաղկացած թիմեր, որոնք հետազոտում, նախագծում և պաշտպանում են գրավոր հայցադիմումներ, որոնք գրվում են հիպոթետիկ գործի շուրջ՝ միջազգային իրավունքի բնագավառից: Մրցույթին մասնակից բոլոր երկրների համապատասխան գրասենյակները ամեն տարի ստանում են Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիա գրասենյակի կողմից մշակված երևակայական դատական գործը: Մասնակից երկրներում նախորոք անցկացվում են ազգային կամ տարածաշրջանային մրցափուլեր, որոշելու համար այն բուհը, որը կներկայացնի տվյալ երկիրը միջազգային մրցափուլում: Ազգային ու տարածաշրջանային մրցա-

Ֆիլիպ Ջեսսսիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

փուլերն անց են կացվում ամեն տարվա դեկտեմբերից փետրվար ընկած ժամանակահատվածում: Ազգային մրցափուլերում ընտրության հիմքում հաղթանակներն ու պարտությունները գրառելն է, որոնք պայմանավորված են գրավոր և բանավոր փուլերում թիմի վաստակած միավորներից: Գրավոր մրցափուլում թիմի միավորը որոշվում է նրա ներկայացրած հայցադիմումի ստացած գնահատականով, և այն կազմում է թիմի ընդհանուր միավորի 1/3-ը: Մնացած միավորները թիմը ստանում է բանավոր մրցափուլերում: Վերջիններիս ընթացքում թիմերը հանդես են գալիս «դատարանի» առջև որպես հայցվոր և պատասխանող և ստանում համապատասխան միավորներ, որոնք գումարվում են գրավորի միավորներին:

Միջազգային փուլը, որն ավանդաբար անց է կացվում Վաշինգթոնում, ընդգրկում է նախնական մրցափուլեր: Դրանց ընթացքում յուրաքանչյուր թիմ մրցում է չորս անգամ երկու անգամ որպես հայցվոր և երկու անգամ՝ պատասխանող: Նախնական փուլերի արդյունքում առաջին 16 թիմերը տեղափոխվում են մրցույթի ընտրական մրցափուլեր: Դրանցում հաղթող ութ թիմերը մրցում են քառորդ եզրափակիչում, որից չորս թիմեր անցնում են կիսաեզրափակիչ: Ի վերջո, երկու թիմերը հանդիպում են եզրափակիչ Ջեսսպի աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլում:

Մրցույթն ունի մի քանի մրցանակներ, այդ թվում՝ լավագույն թիմ, լավագույն հայցադիմում, լավագույն բանախոս, որոնք տրվում են և ազգային, և միջազգային փուլերում, և մի շարք մրցանակներ, որոնք տրվում են միայն միջազգային մրցափուլերի արդյունքում:

Ջեսսպի մրցույթը կարևոր միջոց է միջազգային իրավաբանական կրթությունը և հանընդհանուր իրազեկության մակարդակը բարելավելու համար:

ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ՀՈՎԱՆԱՎՈՐՆԵՐԸ

Շուրջ 46 տարվա պատմություն ունեցող և մեծ համբավ վայելող մրցույթը լայն հնարավորություն ստեղծեց ՀՀ իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների

Ֆիլիպ Ջեսսպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

ուսանողների համար՝ ծանոթանալու միջազգային և սովորութային իրավունքի նորմերին և նրանց կիրառման առանձնահատկություններին, բանավիճելու միջազգային արդիական հիմնախնդիրների շուրջ:

«Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի ծրագիրը Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրվեց 2000թ. նոյեմբերի 1-ին՝ «Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության և Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության կենտրոնական Եվրոպայի և Եվրասիայի իրավական նախաձեռնության (ABA/CEELI) հայաստանյան գրասենյակի կողմից:

Սկսած 2004-թ.-ից «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի հայաստանյան մրցավույր կազմակերպվում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի, Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան Ուսանողների բաժանմունքի և Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամի կողմից:

Կազմակերպիչներ

«Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպություն

«Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպությունը ստեղծվել է 1995թ.-ին ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի մի խումբ ուսանողների և երիտասարդ իրավաբանների կողմից: Այն ՀՀ արդարադատության նախարարությունում՝ որպես հասարակական կազմակերպություն, գրանցվել է 1995թ.-ի մարտի 14-ին:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի ստեղծման հիմնական նպատակն էր համախմբել նոր սերնդի իրավաբանների ներուժը և աջակցել Հայաստանի կայացմանը՝ որպես անկախ, ժողովրդավարական, իրավական պետություն: Հիմնադրվելուց հետո Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ակտիվորեն ներգրավվեց Հայաստանի հասարակական կյանքում՝ նպատակ ունենալով իրականացնել իր առջև դրված խնդիրները: Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի առաջին գործունեությունը նվիրված էր Հայաստանի օրենքների պարզաբանումներին և քարոզչությանը,

Ֆիլիպ Ջեսսպի Միջազգային իրավունքի Մրցույթ

որից հետո կազմակերպությունը իրականացրեց ծրագրեր՝ ուղղված հասարակական կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող օրենսդրական դաշտի ստեղծմանը, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպություններին իրավական աջակցության ցուցաբերմանը: Այնուհետև Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի ծրագրերն ուղղվեցին սոցիալապես անապահով բնակչությանը անվճար իրավաբանական ծառայությունների մատուցմանը, նրանց իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանը: Ստեղծման պահից Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան մեծ կարևորություն է տալիս երիտասարդ իրավաբանների մասնագիտական կարողությունների զարգացման համար պայմանների ստեղծմանը: Կազմակերպության առաքելությունն է՝ ձևավորել կրթված, մասնագիտական բարձր կարողություններ ունեցող, նոր մտածելակերպի տեր իրավաբանների սերունդ, որի գործունեությունը մեծապես կնպաստի Հայաստանում իրավունքի գերակայության, ժողովրդավարության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, որտեղ բնակչությունը իրազեկ է, իսկ նրա իրավունքները՝ պաշտպանված:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ստեղծեց իրավաբանական ռեսուրսների կենտրոն՝ բաղկացած ժամանակակից իրավաբանական գրադարանից, ժամանակակից տեխնիկական և տեղեկատվական միջոցներից: Սկսած 1999թ.-ից՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան սկսեց ակտիվորեն աշխատել մարզերում՝ ստեղծելով իր տարածքային գրասենյակները Վանաձորում, Գավառում, Գյումրիում, Կապանում, Գորիսում և Իջևանում:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ունի բազմաթիվ տեղական և միջազգային կապեր, բազում գործընկերներ թե՛ Հայաստանում և թե՛ արտերկրում: 1998թ.-ից կազմակերպությունն անդամակցում է երիտասարդ իրավաբանների եվրոպական ասոցիացիային: 2001թ.-ին Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի նախաձեռնությամբ ստեղծվեց անվճար իրավաբանական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների կոալիցիան, որին անդամակցում են 15 կազմակերպություններ:

2004թ.-ից գործում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի www.ayla.am պաշտոնական վեբ կայքը:

Ֆիլիպ Ջեսսպիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

2000թ.-ից սկսած Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան իր գործընկերների հետ կազմակերպում է «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլը:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունք

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքը հիմնադրվել է 2004թ.-ին: Այն համախմբում է շուրջ 20 իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ուսանողների: Այն նպատակ ունի խթանել իրավաբան ուսանողների ինքնակազմակերպումը, ինքնազարգացումը և մասնագիտական պրակտիկայի կազմակերպումը: Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքը իր գործունեությամբ նպաստում է իրավաբան ուսանողների կողմից հետազոտությունների իրականացման, հոդվածների տպագրման, գիտաժողովների ու մրցույթների կազմակերպման գործընթացներին:

2004թ.-ի սեպտեմբերից Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի կողմից հրատարակվում է Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի եռամսյա պարբերականը՝ «Իրավաբան ուսանող» լրատուն:

2004թ.-ի վերջից գործում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի՝ <http://isd.ayla.am> պաշտոնական վեբ կայքը:

2004թ.-ից սկսած Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքը հանդիսանում է «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի համակազմակերպիչ:

Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամ

Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամը հիմնադրվել է 2003 թվականի օգոստոսի 23-ին և ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեզիստրի կենտրոնական մարմնում գրանցվել 2003 թվականի սեպտեմբերի 9-ին: Հիմնադրամի հիմնական նպատակներից է՝ նպաստել ՀՀ-ում իրականացվող դատաիրավա-

Ֆիլիպ Ջեսսպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

կան բարեփոխումներին և ՀՀ-ում փաստաբանական ինստիտուտի զարգացմանը, փաստաբանների մասնագիտական կարողությունների կատարելագործմանը և փաստաբանի դերի բարձրացմանը, ինչպես նաև նպաստել ՀՀ իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների կայացմանը, օժանդակել իրավաբանական բուհերում և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետներում ուսումնառության գործընթացի արդյունավետ կազմակերպմանը:

2005թ.-ից գործում է Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամի www.lawfoundation.am պաշտոնական վեբ կայքը:

2004թ.-ից սկսած Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամը հանդիսանում է «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի համակազմակերպիչ:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիա

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիան (International Law Students Association, ILSA) ոչ առևտրային կազմակերպություն է, որն համախմբում է ուսանող իրավաբանների և երիտասարդ փաստաբանների, որոնց գործունեությունն ուղղված է միջազգային իրավունքի ուսումնասիրությանն ու վերջինիս նպաստելուն: Միավորելով իրավաբանական դպրոցների ռեսուրսները՝ ասոցիացիան ձգտում է դրանք հասանելի դարձնել բոլոր անդամ հաստատություններին:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիան գոյություն է ունեցել տարբեր ծներով ավելի քան 40 տարի: Նրա պատմությունը սերտ կապված է «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ» մրցույթի հետ, որն արդեն 46 տարվա պատմություն ունի: 1959թ.-ին Հարվարդի համալսարանի մի խումբ ուսանողներ կազմակերպեցին միջազգային իրավունքին նվիրված մրցույթ, որը և «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախաղ»-ի սկիզբը հանդիսացավ: Հաջորդ մի քանի տարիների ընթացքում մրցույթը ընդլայնեց իր շրջանակները՝ դառնալով միջբուհական:

1962-ին Ջեսսպի կազմակերպիչները հիմնեցին Միջազգային իրավունքի ուսանողական ընկերությունների ասոցիացիան (Association of Student International Law Societies, ASILS), որը ոչ առևտրային կազմակերպություն էր՝ կազմված ԱՄՆ-ի իրավաբան

Ֆիլիպ Ջեսսպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

նական բուհերի ներկայացուցիչներից, և որն այնուհետև համակարգելու էր Ջեսսսփի մրցույթի աշխատանքները: Կազմակերպության հիմնադիրները համոզված էին, որ միջազգային իրավունքի սկզբունքները պետք է լիովին հասկացված և ճանաչված լինեն, և նրանք ուղղեցին իրենց գործունեությունը՝ իրավաբան ուսանողներին՝ միջազգային իրավունքի սկզբունքների ուսուցման, իրավական համակարգերի համեմատության ուղղությամբ:

ASILS-ը և մրցույթը աջակցություն էին ստանում Միջազգային իրավունքի ամերիկյան ընկերության (American Society of International Law, ASIL) կողմից: Երկար տարիներ Ջեսսսփի գործադիր մարմինը գտնվում էր ASIL-ի գրասենյակներում: Հիմնադրումից քսան տարի անց Միջազգային իրավունքի ուսանողական ընկերությունների ասոցիացիան վերակազմակերպվեց Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի: Այն հնարավորություն է ընձեռում իր անդամներին կիրառելու համաշխարհային ռեսուրսների մեծ ցանցը:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիան խրախուսում է իրավաբան ուսանողների և շահագրգիռ այլ մարդկանց շփումն ու համագործակցությունը ողջ աշխարհում, մեծացնում է այլ մշակույթների ու իրավական համակարգերի ուսումնասիրման հնարավորությունը և ընդլայնում է միջազգային իրավունքի ոլորտում մասնագիտանալու հնարավորությունները: Այս երկակի՝ շփում և կրթություն, առաքելության հաջողությունը կենսական կարևորություն ունի աշխարհի խաղաղության ու հաղորդակցման համար:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիան իրականացնում է բազմաթիվ ծրագրեր, սակայն ամենամեծ ծրագիրը, իհարկե, Ջեսսսփի մրցույթն է, որի արդյունքները ասոցիացիան ամեն տարի ամփոփում է և հրատարակում գրքի ձևով:

Իր ստեղծումից ի վեր՝ Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիան կարևոր գործոն է հանդիսացել իրավաբան ուսանողների կողմից միջազգային իրավունքի նշանակության ուսումնասիրման հարցում: Այժմ կազմակերպությունն ապահովում է կրթությանը վերաբերող էական միջոցներ իրավաբանների ապագա սերնդի համար ողջ աշխարհում, որոնք կնպաստեն միջազգային իրավունքի և աշխարհակարգի զարգացմանը:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի պաշտոնական վեբ կայքի հասցեն է www.ilsa.org :

Ֆիլիպ Ջեսսսփի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

Յովանավորներ

Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության կենտրոնական Եվրոպայի և Եվրասիայի իրավական նախաձեռնության հայաստանյան գրասենյակ

Հայաստանի Հանրապետությունում **2000-2003թթ.** անցկացված «Ֆիլիպ Ջեսսսփի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի միակ հովանավորն է եղել, իսկ **2003-2005թթ.** հանդիսացել է համահովանավոր: Կենտրոնական Եվրոպայի և Եվրասիայի իրավական նախաձեռնությունը Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության ծրագիրն է, որն ասոցիացիայի կողմից իրագործվում է հասարակական կարգով: Ծրագրի նպատակն է՝ կենտրոնական Եվրոպայի, Եվրասիայի և նախկին ԽՍՀՄ երկրներում, իրավական բարեփոխումների գործընթացին աջակցելու միջոցով, ամրապնդել օրինականությունը և իրավակարգը:

Ամերիկյան իրավաբանների ասոցիացիայի կենտրոնական Եվրոպայի և Եվրասիայի իրավական նախաձեռնության հայաստանյան գրասենյակը հոգացել է «2005թ.-ի Ֆ.Ջեսսսփի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի միջազգային մրցափուլին հայաստանյան թիմի ուղևորության տոմսերի ծախսերը:

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատուն

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հանդիսացել է «Ֆ.Ջեսսսփի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի **2003-2005թթ.** հիմնական հովանավորը:

ԱՄՆ Միջազգային Չարգացման Գործակալություն

ԱՄՆ Միջազգային Չարգացման գործակալությունը, որը ստեղծվել է 1961թ.-ին, անկախ կառավարական գործակալություն է և իր արտասահմանյան քաղաքականության իրականացման ուղղությունների վերաբերյալ ուղղորդվում է անմիջապես ԱՄՆ պետական քարտուղարի կողմից: ԱՄՆ ՄՉԳ-ն արտասահմանյան պետությունների տնտեսական աճին, գյուղատնտեսությանը, առևտրին, առողջապահությանը և ժողովրդավարական

Ֆիլիպ Ջեսսսփի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

բարեփոխումներին սատարող ԱՄՆ հիմնական կազմակերպությունն է:

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությունը ԱՄՆ Կրթությամբ զարգացման ակադեմիայի /AED/ միջոցով հովանավորել է «Ֆ.Ջեսսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի **2005թ.-ի** միջազգային մրցափուլին մասնակցելու համար հայաստանյան թիմի ԱՄՆ մեկնելու վիզաների ձևակերպումը և տրամադրել է թիմի անդամների օրապահիկների գումարը:

Ամերիկայի հայ իրավաբանների միություն

Ամերիկայի հայ իրավաբանների միությունը ստեղծվել է 1989թ.-ին՝ նպատակ ունենալով միավորել հայկական արմատներ ունեցող իրավաբաններին և այլ շահագրգիռ անձանց՝ ըստ նրանց սոցիալական և մասնագիտական առանձնահատկությունների, և նրանց ջանքերն ուղղել հայ համայնքի իրավական խնդիրների լուծմանը:

Ամերիկայի հայ իրավաբանների միությունը հովանավորել է «Ֆ.Ջեսսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի **2005թ.-ի** միջազգային մրցափուլում հայաստանյան թիմի թարգմանչական ծախսերը:

Իրավաբան Ուսանողների միջազգային ասոցիացիա

Ինչպես արդեն նշվել է «Ֆ.Ջեսսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթն անց է կացվում 1959թ.-ից՝ աշխարհի շուրջ 95 երկրներում՝ Իրավաբան Ուսանողների Միջազգային Ասոցիացիայի կողմից:

Իրավաբան Ուսանողների Միջազգային Ասոցիացիան հովանավորել է «Ֆ.Ջեսսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի **2005թ.-ի** միջազգային մրցափուլում հայաստանյան թիմի հյուրանոցային ծախսերը:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԱՆՑԿԱՅՍԱՆ ԿԱՐԳԸ

Մրցույթն իրենից ներկայացնում է որոշակի գործընթաց՝ սահմանված պաշտոնական կանոններով և հաստատված ժամանա-

Ֆիլիպ Ջեսսսպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

կացույցերով: Այն անց է կացվում երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր:

Ազգային մրցափուլի սկիզբը հայտարարելուց առաջ մրցույթի ազգային կառավարիչը նախ ճշտում է Հայաստանի Հանրապետությունում գործող իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ցանկը: Այնուհետև, մրցույթի գործադիր տնօրենից ստանալով մրցույթի կոնկրետ տարվա պաշտոնական կանոնները, ժամանակացույցն ու Հատուկ համաձայնագիրը /խնդիր/, ազգային կառավարիչը կազմում է հայաստանյան մրցափուլի ժամանակացույցը, պաշտոնական կանոնների ազգային հավելվածները և տալիս է հայտարարություն՝ մրցույթի վերաբերյալ:

Հայաստանի Հանրապետությունում մրցույթն անց է կացվում հայերեն լեզվով: Սակայն մոտ ապագայում պլանավորվում է, որ եզրափակիչ փուլը կանցկացվի անգլերենով:

Հայտարարությունը և մրցույթի նյութերի փաթեթը բաժանվում է բոլոր իրավաբանական բուհերում և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետներում: Հայաստանի մարզերում գտնվող բուհեր նյութերի փաթեթներն ուղարկվում են փոստով: Այնուհետև բուհերում սկսվում է թիմերի կազմավորումը:

Թիմեր: Յուրաքանչյուր բուհ կարող է ներկայացնել մեկ թիմ: Մրցույթին կարող են մասնակցել միայն այն ուսանողները, ովքեր դեռևս չեն ավարտել ուսումնական դասընթացը, քննությունները կամ պրակտիկան: Նրանք իրավունք չունեն աշխատելու իրավաբանական բնագավառի որևէ մարմնում:

Թիմերի անդամները հավաքագրվում են մրցաշրջանին համապատասխանող ուսումնական տարվա ընթացքում՝ միայն մեկ բուհի ուսանող հանդիսանալու դեպքում: Լիադրույք ուսանողները, որոնք հավակնում են իրավունքի մագիստրոսի կամ համարժեք կոչման, կարող են գործադիր տնօրենի գրավոր համաձայնությամբ մասնակցել մրցույթին, եթե.

1) նրանք ներգրավվել են իրավունքի մագիստրոս կամ համարժեք ծրագրերի մեջ՝ նախնական ուսումն ստանալուց հետո ութ ամսվա ընթացքում,

2) այդ միջանկյալ ժամանակահատվածում չեն զբաղվել իրավաբանական գործունեությամբ կամ այնպիսի այլ աշխատանքով, որը նրանց առավելություն կարող է տալ մրցույթի մյուս մասնակիցների նկատմամբ,

Ֆիլիպ Ջեսսպիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

3) որևէ այլ կերպ բավարարում են մրցույթի կանոնները:

Ուսանողներն իրավունք ունեն մրցույթին մասնակցել միայն երկու տարի: Գործադիր տնօրենը կարող է այն ուսանողների համար, որոնք նախորդ տարիների ընթացքում երկու անգամ մասնակցել են մրցույթի տարածաշրջանային կամ ազգային նախընտրական մրցափուլի կամ միջազգային մրցափուլի հանդիպումներին, թիմի կողմից ներկայացված գրավոր դիմումի հիման վրա չեղյալ համարել արգելքը, եթե դա բխում է մրցույթի հաջող անցկացման շահերից:

Թիմերը պետք է կազմված լինեն երկուսից հինգ ուսանող-անդամներից: Նրանք կարող են ընտրվել տվյալ բուհի համապատասխան մարմնի կողմից հաստատված ցանկացած եղանակով: Եթե նույն բուհից հինգից ավելի ուսանողներ կամ ավելի քան մեկ ամբողջական թիմ է ցանկանում մասնակցել մրցույթի, ապա բուհի համապատասխան մարմինը պետք է կազմակերպի մրցույթ այդ ուսանողների կամ թիմերի միջև՝ որոշելու համար, թե նրանցից ով պետք է ներկայացնի տվյալ բուհը: Ներքին մրցույթը պետք է անցկացվի մրցույթի պաշտոնական կանոններին համապատասխան: Եթե ներքին մրցույթում օգտագործվում են Ջեսսսուպի դատական գործերը, ապա պետք է վերցվեն միայն անցած դատական գործերը և ոչ թե ընթացիկ տարվա մրցույթի դատական գործը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է գործադիր տնօրենի գրավոր համաձայնությունը:

Ազգային կառավարիչները չեն կարող, առանց գործադիր տնօրենի գրավոր համաձայնության, ազգային պատկանելիությանը վերաբերող պահանջներ դնել՝ իրենց պետությունը ներկայացնող թիմերը կազմավորելիս: Նրանց դիմումի մեջ պետք է հստակորեն շարադրված լինեն նման պահանջի հիմքերը և կցվեն ազգային կանոնների հավելվածին: Գործադիր տնօրենի անհամաձայնության դեպքում մասնակից բուհի բոլոր ուսանողներն իրավունք կունենան ներգրավվել տվյալ թիմում:

Ազգային կանոնների հավելվածի համաձայն՝ բոլոր ուսանողներին պետք է տրվեն Ջեսսսուպի մրցույթին մասնակցելու հավասար հնարավորություններ, անկախ նրանց միջին գնահատականից կամ առաջադիմության հետ կապված այլ գործոններից, եթե իհարկե ուսանողը մասնակից բուհում չունի խիստ նկատողություն՝ ազատվելու վտանգով:

Ֆիլիպ Ջեսսսուպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

Մրցույթի մասնակցության հայտ: Բուհերում թիմերի կազմավորմանը հետևում է մրցույթի ազգային կառավարչին մրցույթին մասնակցելու հայտեր ներկայացնելը: Հայտն իրենից ներկայացնում է թիմում ներգրավված ուսանողների անձնագրի, ուսանողական տոմսի պատճենները, տվյալ բուհից տեղեկանք այն մասին, որ թիմի անդամն այդ բուհի ուսանող է և որ կուրսում է սովորում, ինչպես նաև տեղեկություններ թիմի ավագի, թիմի մարզչի և թիմի անդամների վերաբերյալ (հասցե, հեռախոս, էլ.փոստի հասցե): Յուրաքանչյուր թիմ կարող է ունենալ մեկ կամ մի քանի մարզիչ:

Սահմանված ժամանակամիջոցում բուհերից ստանալով մրցույթին մասնակցելու հայտերը՝ ազգային կառավարիչը լրացնում է գրանցման համապատասխան ձևեր, որոնք ուղարկվում են Վաշինգթոն՝ մրցույթի գործադիր տնօրենին:

Մրցույթին ավելի լավ պատրաստվելու համար գրանցված թիմերի անդամների հետ մրցույթի ազգային կառավարիչը գրավոր և բանավոր մրցափուլերից առաջ կազմակերպում է սեմինարներ՝ նվիրված փաստաբանական գրավոր և բանավոր հմտություններին, յուրաքանչյուր մրցափուլի անցկացման կարգին և այլն:

Նյութերի փաթեթներ: Թիմերի կողմից հետազոտություններ կատարելուն և գրավոր աշխատանքները՝ հայցադիմումները կազմելուն օժանդակում են նաև նյութերի 2 փաթեթները, որոնք ուղարկվում են մրցույթի գործադիր գրասենյակից: Այդ նյութերը տրամադրվում են ընդհանուր միջազգային իրավունքի և մրցույթի իրավական խնդրի վերաբերյալ թիմերին ընդհանուր պատկերացում տալու նպատակով: Ընդ որում, որպես կանոն, նյութերի 2-րդ փաթեթը կազմվում է հաշվի առնելով ամբողջ աշխարհում մրցույթին մասնակցող թիմերի հարցումները:

Նյութերի փաթեթներն իրենից ներկայացնում են միջազգային պայմանագրեր, դատական որոշումներ, գիտական հոդվածներ կամ այլ տեսակի նյութեր: Թիմերին թույլատրվում է իրենց հետազոտությունը կատարելիս օգտվել այդ նյութերից և իրենց հայցադիմումներում կամ բանավոր ելույթներում հղում անել դրանց, պայմանով, որ հայցադիմումի մեջ այդ նյութերին հղում անելիս պետք է նշել դրանց աղբյուրը:

2004թ.-ից Ձեսափի մրցույթին մասնակից թիմերի համար մեծ օգնություն և օժանդակություն էր գործադիր տնօրենի կողմից

Ֆիլիպ Ձեսափի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

Թոմսոն ընկերության մասնաճյուղի՝ «West»-ի WESTLAW օնլայն իրավաբանական տվյալների բազայի մուտքի ազատ գաղտնաբառ տրամադրելը (<http://www.westlaw.com>): Վեբ կայքն իրենից ներկայացնում է իրավաբանական շտեմարան և թիմերին հնարավորություն է ընձեռում ծանոթանալ Միջազգային Դատարանի քննած գործերին, դատավարական պրակտիկայի տարբեր դեպքերը քննարկող հոդվածներին, ինչպես նաև տարբեր երկրների դատարանների վարած գործերի հետ:

Հայցադիմումներ: Ունենալով բավականաչափ նյութեր, կատարելով բազմազան հետազոտություններ՝ թիմերն անցնում են հայցադիմումներ գրելուն, ընդ որում, յուրաքանչյուր թիմ պետք է պատրաստի հայցվորի և պատասխանողի հայցադիմումներ:

Բոլոր հետազոտությունների, գրավոր նյութերի և խմբագրական աշխատանքների հեղինակները պետք է լինեն թիմի անդամներ: Սակայն թիմին խորհուրդներով կարող են օգնել ֆակուլտետի դասախոսները, մարզիչները, գրադանավարները, այլ մասնագետ հետազոտողներ և խորհրդատուներ: Այսպիսի խորհրդատվությունը պետք է սահմանափակվի հարցերի ընդհանուր քննարկմամբ, հետազոտության աղբյուրներին առնչվող առաջարկություններով, բանավոր խոսքի տեխնիկայի վերաբերյալ խորհրդատվությամբ, իրավաբանական հետազոտության ընդհանուր մեթոդների ներկայացմամբ, ընդհանուր մեկնաբանություններով և փաստարկների կառուցվածքին առնչվող հարցերով, ուղղություն տրվի իրավաբանական աղբյուրների վերաբերյալ, հայտարարության տարբերակների ընտրության մեջ կողմնորոշմամբ, փաստարկների ներկայացման հերթականությամբ և ձևով, ինչպես նաև մրցույթի ընտրական փուլերի ընթացքում հայտարարությունների ներկայացման ձևի և մարտավարությունների վերաբերյալ:

Ջեսսուփի մրցույթն անաչառության և օբյեկտիվության նկատառումներով անց է կացվում անանուն: Գործադիր տնօրենի կողմից թիմերին տրվում է համարներ, որոնք բաշխվում են ազգային/տարածաշրջանային կառավարիչների կողմից: Այն երկրների թիմերին, որտեղ չեն անցկացվում նախընտրական մրցափուլեր, համարներ տրվում է անմիջապես Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի գործադիր տնօրենի կողմից:

Յուրաքանչյուր հայցադիմում պետք է պարունակի տվյալ թիմի համարը: Այն պետք է զետեղված լինի հայցադիմումի շապի-

Ֆիլիպ Ջեսսուփի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

կի վերին աջ անկյունում: Համարից հետո, հայցվորի կարգավիճակի դեպքում, կնշվի «applicant», իսկ պատասխանողի դեպքում՝ «respondent»: (Օրինակ՝ 000 A-ն կդրվի 000 համարով Հայցվոր թիմի հայցադիմումի վրա):

Մասնակիցների, պետությունների և/կամ բուհերի անունները չպետք է նշվեն հայցադիմումի վրա կամ նրանում: Արգելված նշում պարունակող էջերը չեն օգտագործվում: Մրցույթի կառավարիչները ջնջում են թիմերի անդամների կամ բուհերի անունները՝ նախքան հայցադիմումը դատավորներին հանձնելը:

Գործադիր տնօրենը չպետք է հրապարակի թիմերի ինքնությունը: Այնուամենայնիվ, այն պարագայում, երբ դատավորը գտնում է, որ այս կամ այն հայցադիմումի գնահատումը ավելի արդյունավետ կլինի, եթե նրան տեղեկատվություն տրամադրվի տվյալ թիմի մայրենի լեզվի մասին, ապա դատավորը կարող է գործադիր տնօրենին դիմել՝ ճշտելու, թե արդյոք տվյալ թիմի մայրենի լեզուն անգլերենն է, թե՛ ոչ:

Հայցադիմումները պետք է բաղկացած լինեն հետևյալ մասերից.

- ա) տիտղոսաթերթ,
- բ) բովանդակություն,
- գ) օգտագործված գրականություն՝ համապատասխան էջահամարներով,
- դ) ընդդատության դիմում,
- ե) ներկայացվող հարցեր,
- զ) փաստերի շարադրանք,
- է) հայտարարությունների համառոտագիր,
- ը) հայտարարությունները՝ ներառյալ եզրակացությունն ու պաշտպանության մասին խնդրանք:

Մրցույթի պաշտոնական ժամանակացույցով սահմանված ժամկետներում թիմերը պետք է գրավոր աշխատանքները ներկայացնեն ազգային կառավարչին, որից հետո այն տրվում է դատավորներին՝ գնահատման:

Մրցույթի դատավորները: Մրցույթի հաջողությունը մեծապես կախված է նաև մրցույթը դատող դատավորներից, ուստի ազգային կառավարիչը շատ գործ ունի այս ասպարեզում: Սովորաբար հայցադիմումները հանձնելու համար սահմանված ժամկետից 1,5 - 2 ամիս առաջ, ազգային կառավարչը կազմում է մրցույթին՝ որպես դատավոր ներգրավվելիք անձանց նախնա-

կան անվանացանկը և նրանց ուղարկվում են հրավերք-նամակներ: Անհրաժեշտության դեպքում մրցույթի Ազգային կառավարիչն անձամբ հանդիպում է մրցույթի դատավորների թեկնածուների հետ և նրանց ներկայացնում տեղեկատվություն մրցույթի վերաբերյալ:

Այնուհետև կազմվում են մրցույթին՝ որպես դատավոր ներգրավվելիք անձանց վերջնական անվանացուցակը:

Նախորդ տարիների ընթացքում՝ որպես մրցույթի դատավորներ են հրավիրվել փորձառու դատավորներ, փաստաբաններ և իրավաբաններ, մասնավորապես՝ դատավորներ ՀՀ Վճռաբեկ, Սահմանադրական, Վերաքննիչ և Տնտեսական դատարաններից, ՀՀ Նախագահի աշխատակազմից, փաստաբաններ Փաստաբանների միություններից, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանից և միջազգային կազմակերպություններից:

Համաձայն մրցույթի պաշտոնական կանոնների՝ հնարավորության դեպքում մրցույթը ցանկալի է անցկացնել երեք դատավորների կազմով: Ուսանողները չեն կարող հանդես գալ որպես դատավոր, բացառությամբ իրավունքի մագիստրոս և գիտական այլ կոչում ունեցող թեկնածուների, որոնք ուղղակի կապ չունեն այն թիմերի հետ, որոնց ելույթներն իրենք գնահատում են: Միջանկյալ մրցափուլերում կազմակերպիչը կարող է ներգրավել ավելի քան երեք դատավոր: Բացառիկ դեպքերում կառավարիչը կարող է թույլ տալ երկու դատավորի կազմով մրցույթի բանավոր փուլի իրականացումը, բայց դա պետք է իրականացվի միայն բացառիկ դեպքերում: Ոչ մի դեպքում չի թույլատրվում մեկ դատավորի կազմով ժյուրիով մրցույթի բանավոր փուլի իրականացումը:

Մրցույթի ոչ մի փուլում որևէ ֆակուլտետի խորհրդատու, մարզիչ կամ թիմի հետ կապ ունեցող ցանկացած անձ իրավունք չունի հանդես գալ որպես դատավոր: Բացառություններ կարող են լինել միջազգային մրցափուլի ժամանակ, երբ տվյալ անձնավորությունը հանդես է գալիս որպես դատավոր այն բանավոր մրցափուլի ժամանակ, երբ իր բուհի ներկայացրած թիմը չի մասնակցում տվյալ մրցափուլին, կամ էլ հանդես է գալու մեկ այլ մրցափուլի ժամանակ:

Մրցույթի ցանկացած փուլում և մակարդակում բացառվում է որևէ դատավորի մասնակցությունը մրցույթին, որը կապ ունի այն բուհի հետ, որը թիմ է ներկայացրել, ծանոթ է կամ այլ կերպ

հարաբերվում է վերջինիս հետ, ինչը կարող է անճշտությունների տեղիք տալ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա թույլատրվում է գործադիր տնօրենի կողմից: Դատավորի՝ տվյալ բուհի շրջանավարտը լինելու փաստը չի կարող հիմք հանդիսանալ դա՝ որպես խախտում դիտարկելու համար:

Դատավորները պետք է իրենց նախաձեռնությամբ հրաժարվեն տվյալ թիմի ելույթը գնահատելուց, եթե նրանք անձնական կամ մասնագիտական հարաբերություններ ունեն տվյալ բուհի հետ կամ տվյալ թիմի որևէ անդամի հետ, և, եթե այդ կապը կարող է ազդել նրանց անկողնակալության վրա կամ ավելորդ անճշտությունների տեղիք տալ: Այնուամենայնիվ, դատավորները չպետք է իրենց նախաձեռնությամբ հրաժարվեն մրցափուլին մասնակցելուց, եթե նրանք պարզապես ծանոթ են տվյալ թիմի անդամին, կամ տվյալ բուհի հետ որոշակի հարաբերություններ ունեն, կամ դրա անդամ են հանդիսանում:

Մրցույթի բոլոր փուլերում դատավորներին խորհուրդ է տրվում թիմերին խրախուսական խոսք հղել մրցույթում իրենց ծավալած գործունեության վերաբերյալ: Դատավորներին առաջարկվում է մեկնաբանությունները ներկայացնել: Դատավորները թիմերին չպետք է տեղեկացնեն իրենց անձնական կարծիքի կամ թիմի հավաքած ընդհանուր միավորների մասին, ինչպես նաև չպետք է ներկայացնեն այնպիսի տեղեկատվություն, ինչը կմատնանշի նրանց անձնական դիրքորոշումը և դատավորների հուշագրի բովանդակությունը:

Թիմերի ներկայացրած հայցադիմումները դատավորների կողմից գնահատվելուց հետո վերանայվում են ազգային կառավարչի կողմից՝ թերությունների դիմաց մրցույթի պաշտոնական կանոնների համաձայն սահմանված տուգանքներ նշանակելու համար:

Օգնականներ և հաշվողներ: Վերը նշված աշխատանքներին զուգահեռ՝ մրցույթի կառավարիչների կողմից, պաշտոնական կանոնների համաձայն, կազմվում են նաև միավորները հաշվող անձնակազմի, դատավորների օգնականների և տուգանային միավորներ հաշվողների նախնական անվանացանկը: Վերը նշված անձանց անվանացանկի հաստատվելուց հետո ազգային կառավարիչը նրանց հետ անց է կացնում սեմինար խորհրդատվություն, որի ընթացքում դատավորի օգնականներին, տուգանային միավորները հաշվողներին հանգամանորեն

Ֆիլիպ Ջեսսպի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

բացատրվում է մրցույթի ընթացքում իրենց կողմից իրականացվելիք գործունեության էությունը և տրամադրվում համապատասխան փաստաթղթեր: Նրանցից յուրաքանչյուրին տրվում է այն լսարանների համարները և այն դատավորների անվանացանկը, ում հետ նրանք պետք է աշխատեն մրցույթի ժամանակ:

Մինչև մրցույթի բանավոր փուլը մրցույթի դատավորների համար ևս կազմակերպվում է խորհրդատվական սեմինար, որի ժամանակ դատավորներին տրամադրվում է մրցույթի պաշտոնական կանոններով նրանց համար նախատեսված նյութերը և այլ անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

Մինչև մրցույթի բանավոր փուլը, սահմանված ժամակացույցի համաձայն, թիմերի անդամների ներկայությամբ կատարվում է վիճակահանություն, որի արդյունքում որոշվում են մրցույթի բանավոր փուլի նախնական մրցափուլերի զույգերը:

Բանավոր փուլ: Բոլոր վերոշարադրյալ աշխատանքներին հետևում է մրցույթի բանավոր փուլը: Այն սովորաբար տևում է երկու օր: Առաջին օրը անցկացվում են մրցույթի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ նախնական մրցափուլերը, երկրորդ օրը՝ մրցույթի 4-րդ նախնական, կիսաեզրափակիչ և եզրափակիչ փուլերը:

Մրցույթի բանավոր փուլն ունի իր առանձնահատկությունները՝ յուրաքանչյուր թիմ 2 անգամ հանդես է գալիս որպես հայցվոր, 2 անգամ՝ որպես պատասխանող: Մրցույթի բանավոր փուլը բաղկացած է հայտարարություններին հատկացված իննսուն (90) րոպեից: Յուրաքանչյուր կողմին տրվում է քառասունհինգ (45) րոպե: Բանավոր մրցափուլն սկսելուց առաջ յուրաքանչյուր թիմ պետք է նախօրոք նախազգուշացնի դատավորի օգնականին, թե ինչպես են իրենք ցանկանում օգտագործել իրենց տրամադրված 45 րոպեն, այսինքն, թե ինչպես է այդ ժամանակը բաշխվելու ա) առաջին բանախոսի, բ) երկրորդ բանախոսի և գ) հայցվորի պնդման և դ) պատասխանողի առարկության համար:

Ոչ մի բանախոս չպետք է խոսի քսանհինգ (25) րոպեից ավել՝ ներառյալ պնդումն ու առարկությունը: Մեկ բանախոսի համար նախատեսված և չօգտագործված ժամանակը չի կարող օգտագործվել ոչ այլ բանախոսի կողմից, և ոչ էլ պնդման և առարկության համար: Յուրաքանչյուր մրցափուլի ընթացքում տվյալ թիմի ցանկացած անդամ կարող է հանդես գալ որպես բանախոս: Մեկ մրցափուլի ընթացքում տվյալ թիմից կարող են հանդես գալ միայն երկու բանախոսներ: Բացառիկ հանգամանքներում գոր-

ծաղիր տնօրենը կարող է միևնույն բանախոսին թույլատրել ելույթ ունենալ քսանհինգ (25) րոպեից ավել: Միջազգային մրցափուլում թարգմանիչ օգտագործող թիմերին հատկացվում է լրացուցիչ ժամանակ: Ցանկացած նակարդակի որևէ մրցափուլում հայտարարությունների հերթականությունը հետևյալն է.

Հայցվոր 1

Հայցվոր 2

Պատասխանող 1

Պատասխանող 2

Պնդում (Հայցվոր1 կամ 2)

Առարկություն (Պատասխանող1 կամ 2):

Մրցափուլի սկզբում թիմերին թույլատրվում է վերապահել տասը (10) րոպե՝ պնդման և առարկության համար: Թիմի անդամները դատավորի օգնականին պետք է նախքան մրցափուլի սկիզբը տեղյակ պահեն, թե արդյո՞ք իրենք կամենում են ժամանակ ստանալ այդ նպատակով և բանավոր հայտարարությունների սկզբում պետք է դա հայտնեն դատավորներին:

Չորս նախնական մրցափուլերի արդյունքում որոշվում են այն թիմերը, որոնք դուրս են գալիս կիսաեզրափակիչ փուլ, իսկ կիսաեզրափակիչների հաղթողները դուրս են գալիս եզրափակիչ: Եզրափակիչ փուլի հաղթողը դառնում է չեմպիոն և իրավունք է ստանում ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային մրցափուլում, իսկ հակառակորդ թիմը ճանաչվում է երկրորդը: Մնացած բոլոր թիմերի տեղերը որոշվում են նախնական փուլերից սկսած՝ նրանց գրաված տեղերի միջոցով: Մրցույթի արդյունքում որոշվում են նաև նախնական մրցափուլերի և ամբողջ մրցույթի լավագույն բանախոսները, ինչպես նաև լավագույն հայցադիմումը ներկայացրած թիմը:

Մրցափուլում յուրաքանչյուր բանախոսի ստացած ընդհանուր միավորները որոշվում են բոլոր նախնական փուլերում նրա ընդհանուր միավորները գումարելու միջոցով (հաշվի առնելով բանախոսի ստացած բոլոր տուգանային միավորները), և այդ ընդհանուր թիվը բաժանելով բանախոսի մասնակցած բոլոր նախնական մրցափուլերի թվի վրա: Բանախոսների գրաված տեղերի սանդղակը կազմվում է՝ սկսելով ամենաբարձր միավորներից:

Յուրաքանչյուր թիմի հայցադիմումի ընդհանուր միավորը որոշվում են տվյալ թիմի հայցվորի հայցադիմումի և պատաս-

Ֆիլիպ Ջեսսպիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

խանողի հայցադիմումի ընդհանուր նախնական միավորները գումարելու միջոցով՝ վեց դատավորների գնահատած ընդհանուր միավորներով, որոնց առավելագույն հնարավոր գումարը կազմում է 600: Թիմերի հայցադիմումների գրաված տեղերի սանդղակը կազմվում է՝ սկսելով ամենաբարձր միավորներ շահած հայցադիմումից: Միավորները հաշվելիս հաշվի են առնվում թիմերի ստացած տուգանքները:

Տույժեր: Մրցույթի ընթացքում մրցույթի կառավարիչը իրավունք ունի թիմերին նշանակելու տույժեր: Կառավարչի այդ իրավասությունը կարելի է բաժանել երկու խմբի՝ ոչ հայեցողական և հայեցողական տույժեր: Հայեցողական և ոչ հայեցողական տույժերը թիմերի նկատմամբ կարող են կիրառվել կամ ընդհանուր կամ մասնավոր կարգով: Ընդհանուր տույժերը բխում են ընդհանուր տիպի խախտումներից և կիրառվում են թիմի նկատմամբ նրա բոլոր մրցափուլերում, ասենք՝ հայցադիմումը կառավարչին ուշ առաքելու համար:

Մասնավոր տույժը մասնավոր խախտում է ենթադրում և կիրառվում է թիմի նկատմամբ կոնկրետ մրցափուլում, ասենք՝ հայցադիմումը որևիցե թիմի ուշ առաքելու համար կամ կոնկրետ մեկ թիմի հանդեպ խափանարար վարքագիծ ցուցաբերելիս:

Բոլոր տույժերը կիրառվում են առանձին վերցրած յուրաքանչյուր դատավորի նշանակած միավորների համար. օրինակ՝ տասնհինգ (15) միավորի տույժը, բազմապատկված երեք (3) դատավորով, միագումար կերպով կունենա քառասունհինգ (45) միավորի ազդեցություն:

Յուրաքանչյուր թիմի նվազագույն արդյունքը մեկ դատավորի հաշվով հիսուն (50) միավոր է: Նվազագույն հաշվին հասնելուց հետո արդյունքներն այլևս չեն կրճատվում՝ անկախ տույժերի առկայությունից:

Մրցույթի ավարտից հետո ազգային կառավարչի կողմից մրցույթին մասնակցած յուրաքանչյուր թիմի տրվում է հետևյալ փաթեթը.

ա) հայցադիմում գնահատող յուրաքանչյուր դատավորի գնահատման թերթիկի և նշանակված տուգանքների (եթե այդպիսիք կան), ինչպես նաև կցված դիտողությունների (եթե այդպիսիք կան) պատճենը,

բ) մրցափուլի նախնական փուլերում բանավոր ելույթները գնահատող յուրաքանչյուր դատավորի գնահատման թերթիկի և

նշանակված տուգանքների (եթե այդպիսիք կան), ինչպես նաև կցված դիտողությունների (եթե այդպիսիք կան) պատճենը,

գ) մրցափուլի նախնական փուլերի բոլոր գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ հաղթանակների և պարտությունների գրանցված միավորների ընդհանուր գումարները, բոլոր նախնական միավորների գումարը և բոլոր փուլային միավորների գումարը,

դ) մրցափուլի նախնական փուլերում բանախոսների գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ բանախոսի բոլոր ընդհանուր անհատական միավորները,

ե) մրցափուլի նախնական փուլերում հայցադիմումների գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ բոլոր ընդհանուր հայցադիմումների միավորները և

զ) մրցափուլի միջանկյալ փուլերի ամփոփումը:

Մրցույթի ավարտից հետո հաղթող թիմի և լավագույնը ճանաչված հայցադիմումները թարգմանվում են և սահմանված ժամանակահատվածում ուղարկվում են Վաշինգթոն, ինչպես նաև տարվում են աշխատանքներ հաղթող թիմի մասնակցությունը միջազգային մրցափուլին ապահովելու նպատակով:

Ամեն գարնանը ԱՄՆ մայրաքաղաք Վաշինգթոնում ընթացող միջազգային մրցափուլին մասնակցում են ազգային կամ տարածաշրջանային մրցույթներում հաղթող թիմերը:

Միջազգային մրցափուլը բաղկացած է 4 նախնական, ընտրական և եզրափակիչ մրցափուլերից: Նախնական փուլերի արդյունքում առաջին 16 թիմերը տեղափոխվում են մրցույթի ընտրական մրցափուլեր: Դրանցում հաղթող ութ թիմերը մրցում են քառորդ եզրափակիչում, որից չորս թիմեր անցնում են կիսաեզրափակիչ: Ի վերջո, երկու թիմերը հանդիպում են եզրափակիչ՝ Ջեսսափի աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլում:

Ջեսսափի մրցույթի աշխարհի գավաթի հաղթող ճանաչված թիմը հռչակվում է Ջեսսափի աշխարհի գավաթի չեմպիոն:

Մրցանակներ: Ջեսսափի մրցույթի աշխարհի Գավաթի խաղարկության ժամանակ տրամադրվում է երկու մրցանակ՝ հուշանվեր և Ջեսսափի գավաթը, որը պետք է չեմպիոնի կողմից մեկ տարի պահվի տվյալ բուհում: Ջեսսափի մրցույթի աշխարհի գավաթի խաղարկության չեմպիոնը պատասխանատվություն է կրում Ջեսսափի գավաթի ապահովության համար այնքան ժամանակ, քանի դեռ դա գտնվում է իր տիրապետության ներքո, և

Ֆիլիպ Ջեսսափի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

պարտավորվում է նախքան հաջորդ տարվա միջազգային մրցափուլը Ջեսսսիի գավաթը պատշաճ կարգով վերադարձնել գործադիր տնօրենին:

Ազգային և տարածաշրջանային մրցափուլերում լավագույնը ճանաչված հայցադիմումները մասնակցում են հայցադիմումների «Յարդի Դիլլարդ» մրցանակի մրցույթին: «Յարդի Դիլլարդ» մրցանակի խաղարկությունում լավագույնը ճանաչված հինգ հայցադիմումները մասնակցում են «Ռիչարդ Բաքստեր» մրցանակի մրցույթին:

Գոյություն ունի Բաքստերի 2 մրցանակ. առաջինը սահմանված է լավագույն հայցվորի հայցադիմումի համար, իսկ երկրորդը՝ լավագույն պատասխանողի հայցադիմումի համար: Մրցանակը շնորհվում է լավագույն հայցվոր և լավագույն պատասխանող հայցադիմումներ ներկայացրած թիմերին: Բաքստերի մրցանակին արժանացած հայցադիմումները տպագրվում են Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի «Միջազգային և համեմատական իրավունք» ամսաթերթի համապատասխան տարվա համարում:

«Ջեսսսիի Ոգին» մրցանակը առաջին անգամ ստեղծվել է 1996թ.-ին և նախատեսված է այն թիմի համար, որը Ջեսսսիի մրցույթի ժամանակ լավագույնս է դրսևորում Ջեսսսիի ոգին, այն է՝ ընկերություն, գերազանց ուսումնական առաջընթաց, մրցակցություն և մրցակիցների արժանիքների ճանաչում: Մրցանակը տրվում է միջազգային մրցափուլի մասնակցիների ձայների մեծամասնությամբ կամ էլ ընտրվում է գործադիր տնօրենի կողմից՝ խորհրդակցելով թիմերի հետ: Մրցանակի հիմնական նպատակն է սահմանել չափորոշիչներ, որի շնորհիվ բոլոր մասնակիցները կձգտեն կառավարել իրենց գործունեությունը և մասնագիտական հմտությունները:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետությունում առաջին անգամ անցկացված **2000-2001թթ.** մրցույթին մասնակցելու հայտ էին ներկայացրել ինը թիմեր, որոնցից բանավոր փուլին մասնակցեցին հետևյալ ութ թիմերը՝

Ֆիլիպ Ջեսսսիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

1. Գյումրու Իմաստասեր Անանիա Շիրակացի համալսարան
2. Գավառի պետական համալսարան
3. Վանաձորի Հայ-Ռուսական «Մխիթար Գոշ» միջազգային համալսարան
4. Վանաձորի «Սանահին» կառավարման ինստիտուտ
5. Երևանի մեներջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիր
6. Մ.Մաշտոցի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետ
7. Երևանի «Գալիք» համալսարան
8. Սանկտ Պետերբուրգի արտաքին տնտեսական կապերի, տնտեսության և իրավունքի ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղ:
Մրցույթը վերաբերում էր «*Էրեբունա Հանրապետության և Մերապիի թագավորության միջև ստորջրյա հորատման հզորություններին վերաբերող վիճելի հարցերի առնչությամբ տարածայնություններին*» :

2001թ. փետրվարի 17-18-ը տեղի ունեցած բանավոր փուլում հաղթող թիմ ճանաչվեց **Երևանի մեներջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիրի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը**: Նույն թիմի անդամ Սարգիս Կնյազյանը ճանաչվեց մրցույթի լավագույն բանախոս:

2001 թվականի ապրիլի 2-ից 7-ը Վաշինգթոնում կայացած միջազգային մրցափուլում հայաստանյան թիմը 69 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 60-րդ հորիզոնականը:

2001-2002թթ. մրցույթին մասնակցեցին նախնական գրանցված տասնմեկ թիմերից միայն ութը`

1. Երևանի պետական համալսարան
2. Մ.Մաշտոցի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետ
3. Երևանի «Գալիք» համալսարան
4. Երևանի Հյուսիսային համալսարան
5. Երևանի Մեներջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիր
6. Գյումրու «Պրոգրես» համալսարան
7. Իմաստասեր Անանիա Շիրակացի համալսարան
8. Հրազդանի հունամիտար ինստիտուտ:

Մրցույթը վերաբերում էր «*Թուրքիայի Հանրապետության և Բաբբազիի Հանրապետության միջև ինտերնետից օգտվելու խնդրի կարգավորման վերաբերյալ առկա տարածայնություններին*»:

2002թ. փետրվարի 16-17-ը տեղի ունեցած բանավոր մրցափուլի արդյունքում հաղթող թիմ ճանաչվեց **Երևանի պետական**

Ֆիլիպ Ջեսսպիի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը, իսկ լավագույն հայցադիմում ճանաչվեց Երևանի Մենեջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիրի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմի հայցադիմումը: Մրցույթի լավագույն բանախոս ճանաչվեց ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի թիմի անդամ Հրաչյա Մարանգուլյանը:

2002թ. մարտի 10-16-ը Վաշինգթոնում կայացած միջազգային մրցափուլում Երևանի պետական համալսարանի թիմը մասնակցած 75 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 72-րդ հորիզոնականը: Հարդի Դիլլարդի «Լավագույն հայցադիմում» մրցույթում Երևանի Մենեջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիրի իրավաբանական ֆակուլտետի ներկայացրած հայցադիմումը 39 թիմերի ներկայացրած հայցադիմումների շարքում զբաղեցրեց 29-րդ հորիզոնականը:

2002-2003թթ. հայաստանյան մրցույթին մասնակցելու հայտ ներկայացրեցին 16 թիմեր, ինչն աննախադեպ էր հայաստանյան մրցույթի պատմությունում, սակայն մրցույթին մասնակցեցին 9 թիմեր, որոնցից 5-ը ներկայացնում էին Երևանը, 3-ը՝ Գյումրին և մեկը՝ Գավառը: Մրցույթը վերաբերում էր «*Անուլայի Հանրապետության և Ռեստոնի Հանրապետության միջև քաղաքացիական պատերազմի պայմաններում կանանց և երեխաների կարգավիճակի վերաբերյալ տարածայնություններին*»:

Մրցույթի բանավոր փուլը տեղի ունեցավ 2003թ. փետրվարի 22-23-ը, որի արդյունքում հաղթող թիմ ճանաչվեց **Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը**, որի ներկայացրած հայցադիմումը լավագույնն էր, իսկ լավագույն բանախոս ճանաչվեց Մ.Մաշտոցի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմի անդամ Շուշանիկ Վարդանյանը:

Մրցույթի միջազգային մրցափուլը տեղի ունեցավ 2003թ. մարտի 31-ից ապրիլի 5-ը: ԵՊՀ-ի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը 83 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 50-րդ հորիզոնականը, իսկ լավագույն հայցադիմումների մրցույթում հայաստանյան թիմի հայցադիմումը 57-րդ էր:

2003-2004թթ. մրցույթին, որը վերաբերում էր «*Արկամի Թագավորության և Ռանդոլֆիայի Հանրապետության միջև Միջազգային քրեական դատարանի վերաբերյալ տարածայնություններին*», մասնակցության հայտ էին ներկայացրել 13 թիմեր Երևանի

նից և Հայաստանի տարբեր մարզերից, սակայն գրավոր աշխատանքներ ներկայացրին և բանավոր փուլին մասնակցության իրավունք ստացան հետևյալ յոթ թիմերը՝

1. Գյումրու Իմաստասեր Անանիա Շիրակացի համալսարան
2. Երևանի Մենջնենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիր
3. Երևանի պետական համալսարան
4. Ռուս- հայկական /սլավոնական/ պետական համալսարան
5. Մոսկվայի նոր իրավաբանական ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղ
6. Երևանի «Մանց» համալսարան
7. Գյումրու «Պրոգրես» համալսարան:

2004թ. փետրվարի 7-8-ը կայացավ մրցույթի բանավոր փուլը: Հաղթող ճանաչվեց **Երևանի պետական համալսարանի թիմը**, որի ներկայացրած հայցադիմումը ճանաչվեց լավագույնը, իսկ նույն թիմը ներկայացնող Եղիշե Կիրակոսյանը ճանաչվեց մրցույթի լավագույն բանախոս:

2004-2005թթ. մրցույթը վերաբերում էր «Ապոլոնիա Հանրապետության և Ռազլան Թագավորության միջև «Մահրի Մարու» նավի առնչությամբ տարածայնություններին»:

Մրցույթին մասնակցելու հայտ էին ներկայացրել ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի 14 բուհերի թիմեր, որոնցից մրցույթին մասնակցեցին հետևյալ 8 բուհերի թիմերը՝

1. Գյումրու Իմաստասեր Անանիա Շիրակացի համալսարան
2. Գյումրու «Պրոգրես» համալսարան
3. Ռուս-հայկական ժամանակակից հումանիտար ինստիտուտի Գյումրու մասնաճյուղ
4. Մոսկվայի նոր իրավաբանական ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղ
5. Երևանի «Մանց» համալսարան
6. ՀՀ Ոստիկանության Ակադեմիա
7. Ռուս-հայկական (սլավոնական) պետական համալսարան
8. Երևանի պետական համալսարան:

Մրցույթի բանավոր փուլը տեղի ունեցավ 2005թ. փետրվարի 5-6-ը, որի արդյունքում հաղթող թիմ ճանաչվեց **Ռուս-հայկական (սլավոնական) պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը**, որի ներկայացրած հայցադիմումը լավագույնն էր, իսկ լավագույն բանախոս ճանաչվեց նույն թիմի անդամ Արա Խզմալյանը:

Ցիլիպ Ջեսսսի Միջազգային Իրավունքի Մրցույթ

Մրցույթի միջազգային մրցափուլը տեղի ունեցավ Վաշինգթոնում՝ 2005թ. մարտի 27-ից ապրիլի 2-ը: Ռուս-հայկական (սլավոնական) պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը 103 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 80-րդ հորիզոնականը, իսկ լավագույն հայցադիմումների մրցույթում հայաստանյան թիմի հայցադիմումը 40-րդ էր:

ԿՈՆՏԱԿՏՆԵՐ

Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի ազգային կառավարիչն է Լուսինե Աբգարյանը:

Հասցե՝ Հայաստան, ք.Երևան, 375010, Նալբանդյան 7, բն. 2

Հեռախոս՝ (374 10) 540199

Հեռապատճե՝ (374 10) 580299

Էլ. փոստ՝ jessup@ayla.am:

Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն կարելի ստանալ «Ֆ.Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի <http://jessup.ayla.am> պաշտոնական վեբ կայքից:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի գործադիր տնօրենն է Մայքլ Փեյլը: Էլ. փոստ՝ peil@ilsa.org:

Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի միջազգային և ազգային մրցափուլերի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն կարելի ստանալ Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի www.ilsa.org պաշտոնական վեբ կայքից:

Այսպիսով՝ «Ֆիլիպ Ջեսսսփի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթը, որն այժմ իրավամբ միջազգային իրավունքին վերաբերող ամենահեղինակավոր մրցույթն է հանդիսանում աշխարհում, արդեն ունի երկար տարիների պատմություն և փորձ, որոնք հիմք եղան մրցույթի անցկացման բարի ավանդույթի ձևավորման համար: Ջեսսսփի մրցույթը բազմաբնույթ հնարավորություններ է ստեղծում ամբողջ աշխարհի իրավաբան ուսանողների համար: Այն լավագույն առիթ է հանդիսանում ինքնասարտահայտվելու, ցուցաբերելու և զարգացնելու այն բոլոր հատկությունները, որոնք կարևորվում են այսօր պրոֆեսիոնալ փաստաբանական գործունեության համար:

Մրցույթի ներմուծումը Հայաստան հնարավորություն է ընձեռել ուսանողներին կիրառական առումով օգտագործելու միջազգային իրավունքի դրույթներն ու հարցերը, ժանոթանալու միջազգային և սովորութային իրավունքի նորմերին: Ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ մրցույթը հնարավոր է դարձնում երիտասարդներին մասնակից դառնալու այսօր Հայաստանում միջազգային իրավունքի ինստիտուտի կայացմանը, որը դեռևս ձևավորված չէ: Առավել ևս այժմ, երբ միջազգային ասպարեզում լուծվող ցանկացած հարց կենսական է և պահանջում է բարձր մակարդակի պրոֆեսիոնալիզմ, անգնահատելի է համապատասխան մասնագետների դերը: Այսինքն՝ մրցույթը հիմքեր է դնում Հայաստանում իրավաբանների նոր սերնդի կրթական մակարդակի բարձրացման, պրոֆեսիոնալ հատկությունների բարեկրթման համար: Մրցույթի մասնակիցները ոչ միայն խորությամբ ուսումնասիրում են միջազգային իրավունքի այս կամ այն բնագավառը, այլ նաև ձևավորում են իրենց գրավոր և բանավոր փաստաբանական հմտությունները:

Այսօր մրցույթը գրավում է հազարավոր ուսանողների աշխարհի շատ երկրներից, և կարծում ենք, որ Հայաստանը ևս շուտով կդառնա այդ ցանցի լիիրավ անդամ:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան, որի առաքելության հիմնական դրույթն է ձևավորել կրթված, մասնագիտական բարձր կարողություններ ունեցող, նոր մտածելակերպի տեր իրավաբանների սերունդ, գիտակցելով երիտասարդների զարգացման հարցում Ջեսսսփի մրցույթի դերը, իր

Ֆիլիպ Ջեսսսփի Միջազգային իրավունքի Մրցույթ